

Nr 212

Av herr **Hedin m. fl.**, om vissa ändringar i bestämmelserna om skördeskadeskydd.

(Lika lydande med motion nr 177 i Första kammaren)

Riksdagen beslöt 1961 om införande av ett permanent skördeskadeskydd. Det torde därför vara för tidigt att avgöra hur skördeskadeskyddet kommer att verka under olika betingelser och för tidigt att avge något slutgiltigt omdöme om effekten av skyddet. Självrisken på i medeltal ca 15,5 % kan dock synas vara alltför stor, i synnerhet för medelstora och stora gårdar. En minskad självrisk medför å andra sidan avsevärda kostnadsökningar, varför någon väsentlig ändring på den punkten torde vara ogenomförbar. Skördeskadeskyddet bör därför kompletteras med möjligheten att låna under dåliga skördeår. Härigenom uppväges emellertid inte direkt de skattemässiga nackdelarna av starkt varierande årsresultat. Någon form av resultatutjämning är det därför, som komplement till skördeskadeskyddet, angeläget att införa. Förslag härom framlägges i annat sammanhang.

Principerna för skördeskadeskyddet anser vi vara riktiga. Systemet baseras på objektiva skördeuppskattningar, och utfallet är oberoende av den enskilde lantbrukarens åtgöranden. Detta innebär att det alltid lönar sig att göra allt för att bärga grödan. Ersättningen blir inte större för den som avstår från att skörda, men inte heller mindre om varje tillfälle för att rädda vad som räddas kan utnyttjas.

Det ligger i sakens natur att många detaljer i systemet efter hand som erfarenhet vinnes måste förbättras. Förändringar bör dock, enligt vår mening, alltid stå i samklang med den princip i systemet som vi nyss poängterat.

Redan nu bör de erfarenheter som vunnits under de två år skördeskadeskyddet varit i funktion ge anledning till förändringar och förbättringar på några punkter.

En väsentlig nackdel är exempelvis att ersättningarna inte kan beräknas förrän året efter skördeskadeåret, vilket för lantbrukaren, som har särskilt behov av tidig ersättning, innebär ekonomiska bekymmer. Anledningen till eftersläpningen hänför sig helt till svårigheterna att bedöma »spillet», som kan variera mellan ca 5 och ca 30 % och alltså har en mycket stor betydelse i bedömningen av utfallet. För skördetröskade arealer kan »spillet» beräknas omedelbart efter skörd, men för vissa gårdar, vilka slumpmässigt utvalts som årets provgårdar och som skördat med självbindare, kan det

dröja långt in på nästa år innan spannmålen tröskats och skadefallet beräknas.

Enligt vår mening bör spillundersökningarna förenklas och utföras på den alltmör förhärskande skördemetoden, nämligen skördetröskningen. Värdena för de arealer som skördas med självbindare bör med tillräcklig noggrannhet kunna beräknas med hjälp av relationstal mellan skördemetoderna som man erfarenhetsmässigt erhållit eller får fram genom stickprov under det aktuella skördeåret. Härigenom torde det bli möjligt att klara av den objektiva skördeuppskattningen i så god tid att utbetalning av utfallande bidrag kan ske under det aktuella skördeåret.

Vissa grödor är ej av olika anledningar medtagna i skördeskadeskyddet. Bl. a. gäller detta matärter. Vi finner det omotiverat och till nackdel för de områden — speciellt i mellansvenska bygder — där ärter odlas i relativt stor utsträckning och vill därför föreslå att även matärter ingår bland de grödor som medräknas i skördeskadeskyddet.

Vid beräkning av den aktuella skördens värde bör alla faktorer, som påverkar det ekonomiska utbytet och är möjliga att beräkna, medtagas. Framför allt bör alla torkningskostnaderna, som hösten 1962 var högst avsevärda, medräknas. Det bör inte heller erbjuda några större svårigheter att, med utgångspunkt från vattenhaltsundersökningar och med anlitande av schablonvärden för torkningskostnad till normalkvalitet, få fram tillräckligt noggranna uppgifter.

I jämförelse med normalår medför år med besvärlig väderlek och skördeskador avsevärt ökade bärgningskostnader. Dessa ökade kostnader bör med tillräcklig noggrannhet kunna beräknas och beaktas vid fastställandet av det aktuella skördevärdet.

Skördestatistiska kommittén har till Kungl. Maj:t framlagt förslag om bl. a. ökad regional differentiering av kvalitetsbestämningarna av brödsäd och ökad differentiering av hektarskördeberäkningarna för oljeväxter, i båda fallen i princip per skördeuppskattningsområde. Vi vitsordar att båda dessa frågor är av stor betydelse och bör lösas i enlighet med förslaget.

Erfarenheterna från hösten 1962 ger vid handen att tidpunkten för anmälan av skördeskada är ytterligt svår att fastställa så att den överensstämmer med jordbrukarens möjligheter att bedöma om han kommer att drabbas av skördeskada. Inom stora delar av landet lämnades i höst anmälan in nära nog 100-procentigt för att vederbörande skulle gardera sig mot en hotfull skördekatastrof. Genom det i sista stund förbättrade skördevärdet bärgades emellertid inom många av dessa hotade områden en relativt god skörd. Omvänt kan givetvis det läget inträffa att till synes goda skördeutsikter, genom oväntat dålig väderlek under själva skördeperioden, kan förändras och avsevärda skador uppkomma. Härvid kan många som ej gjort någon anmälan i tid gå miste om eljest tillkommande ersättning.

Mycket talar för att det skulle vara lämpligt med en tidig anmälan — exempelvis den 1 juli — och då som en allmän arealinventering. Redan nu lämnas vid denna tidpunkt uppgift för ca 30 % av åkerarealen i landet för statistiska ändamål. I den mån uppgifterna ej skulle erfordras för statistiken skulle de ej behöva vidare behandlas därest det under skördesäsongen visar sig att någon skördeskada ej uppkommit. Viss kontroll av arealuppgifterna genom stickprov torde dock vara erforderlig.

Med stöd av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga sådana ändringar i nu gällande regler för skördeskadeskyddet att

- 1) en allmän arealinventering skall lämnas den 1 juli,
  - 2) även matärter inräknas i skördeskadeskyddet,
  - 3) spillundersökningen förenklas så att skördeskadeersättningen kan utbetalas under det aktuella året,
  - 4) de totala torkningskostnaderna för alla grödor medräknas,
  - 5) onormala härgningskostnader beaktas samt
- att vad i motionen i övrigt anförts måtte beaktas.

Stockholm den 23 januari 1963

Carl Eric Hedin

Erik Magnusson

Rolf Eliasson

Lennart Stiernstedt

i Tumhult

F.-A. Hamilton

Jöns Nilsson

Carl Östlund

i Bästekille